

5. Décret n°68-659 du 10 juillet 1968 portant organisation générale des marchés d'intérêt national. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006061578&dateTexte=20110916>).

6. Ordonnance n°67-808 du 22 septembre 1967 portant modification et codification des règles relatives aux marchés d'intérêt national. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://legifrance.gouv.fr/affichTexteArticle.do?cidTexte=JORFTEXT000000888454&idArticle=LEGIARTI000006527024>).

7. Rungis Key figures. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rungismarket.com/en/rouge/lessentiel/index.asp>.

8. Rungis international market. Annual report 2010. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rungismarket.com/en/rouge/lessentiel/index.asp>.

УДК: 314:711.13:316.3:33

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

***Руснак А.В., к.е.н., доцент, докторант кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»***

У статті досліджено економічні та соціальні особливості і проблеми розвитку сільських територій. Визначено засоби та шляхи подолання соціально-економічних проблем розвитку сільських територій

In the article investigational economic and social features and problems of development of rural territories. Certainly facilities and ways of overcoming of socio-economic problems of development of rural territories

Постановка проблеми. Прагнення України до інтеграції в Європейське співтовариство потребує невідкладного коригування та виправлення ситуації, що склалася на селі, та якнайшвидшого прийняття рішень у сфері розвитку сільських територій. Проблеми розвитку сільських територій існують у більшості країн світу, в тому числі високорозвинених. Проте, на відміну від України, ці проблеми вирішуються вже давно та комплексно, а, по-друге, становленню та функціонуванню сільських територій притаманні не характерні для інших країн особливості: економічні, природні, соціальні, політичні, культурні, адміністративні тощо, які зумовлюють необхідність пошуку, розробки та реалізації стратегій і програм розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем соціально-економічного розвитку сільських територій України приділяють увагу багато вітчизняних учених, зокрема В.Г. Андрійчук, О.Г. Булавка, Ю.Е. Губені, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, О.І. Павлов, І.В. Прокопа, П.Т. Саблук, В.К. Терещенко, Л.О. Шепотько, В.В. Юрчишин та ін. Але вивчення даної проблеми в Україні залишається на недостатньому рівні, на відміну країн Європейського союзу, в яких діють програми, спрямовані на розвиток сільських територій.

Постановка завдання. Основним завданням дослідження є визначення особливостей та соціально-економічних проблем розвитку сільських територій з метою визначення засобів і шляхів подолання цих проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічні особливості сільських територій включають їх інтелектуальний капітал та інновації (науково-технічні розробки, розвиток інформаційних систем, інтелектуальний капітал), виробничі умови (матеріально-технічне забезпечення аграрного виробництва, багатокладність сільської економіки, зайнятість сільського населення та умови праці, рівень продуктивності та оплати праці, земельні, сировинні, водні, лісові ресурси, природно-кліматичні умови), фінансове забезпечення (бюджетні асигнування, інвестиції, оподаткування, кредитування, страхування), державне регулювання (законодавчо-нормативне забезпечення, місцеве самоврядування). Соціальний фактор визначається як домінуючий у формуванні оновленого сільського середовища, а економічна складова повинна розглядатися як інструмент досягнення поставлених цільових орієнтирів розвитку сільських територій та аграрної сфери. Досліджуючи проблеми сільських територій, варто враховувати, що комплексний сільський розвиток повинен передбачати розвиток усіх функцій сільських територій, зокрема соціальної, економічної, демографічної, виробничої, історико-культурної, природоохоронної і рекреаційної, фінансової та управлінської.

Однією із вагомих проблем сучасного стану сільських територій є відсутність соціальних стандартів і норм проживання та праці сільського населення. На сьогодні за межею бідності перебуває 15,5% загальної кількості сільських сімей та близько у 25% сукупні витрати не перевищують рівня прожиткового мінімуму.

Останніми роками позитивні зрушення в сільськогосподарському виробництві не змогли розв'язати проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій. Виробництво сільськогосподарської продукції та її переробка не забезпечують потреби населення в якісних продуктах харчування. Найгострішими проблемами залишаються відсутність економічного інтересу жити та працювати в сільській місцевості, мотивації до праці, наявність безробіття, трудова міграція, бідність і руйнування соціальної інфраструктури села. Сільські населені пункти поступово обезлюднюються та припиняють своє функціонування. В Україні поселенська мережа за 1991-2009 рр. скоротилася на 358 населених пунктів.

Занепад сільських територій, зростання бідності сільських жителів обумовлені причинами та проблемами довготривалого характеру. Основними з них є низький рівень розвитку та монофункціональність аграрного сектора, низький рівень доходності сільськогосподарського виробництва, відсутність фінансової підтримки дрібних сільськогосподарських товаровиробників, обмеженість фінансових ресурсів місцевих бюджетів, збитковість виробництва основних видів сільськогосподарської продукції, часткове ігнорування державою специфіки регіонального розвитку сільських територій.

Однією з найскладніших проблем є розбудова соціальної інфраструктури сільських територій. У сільській місцевості майже повністю призупинилося будівництво доріг із твердим покриттям, об'єктів інженерного облаштування, житла, об'єктів комунально-побутового й соціально-

культурного призначення. Погіршується техногенно-екологічна безпека, зростає кількість неорганізованих звалищ побутових, промислових та інших відходів.

Існує нагальна потреба забезпечення сільських населених пунктів дорогами і під'їздами з твердим покриттям, будівництва і облаштування вулиць, будівництва реконструкції та капітального ремонту мереж водопостачання і водовідведення, систем електропостачання, відбудова мережі соціально-культурного обслуговування населення тощо. Найбільші труднощі пов'язані із забезпеченням та пошуком коштів для фінансування вищевказаних заходів і робіт. Це передбачає бюджетні асигнування, а тому ця проблема в найближчий час не може бути вирішена. На державному рівні розглядається перспектива створення фонду підтримки розвитку сільських територій, який буде акумулювати кошти за рахунок відрахувань суб'єктів господарювання всіх форм власності в розмірі 1,5% від отриманих ними доходів. Це один із можливих варіантів спрямування коштів для вирішення невідкладних питань розвитку сільських територій.

До основних загроз та перешкод соціально-економічному розвитку сільських територій можна віднести: природні (які формуються внаслідок несприятливих природно-кліматичних умов ведення агропромислового виробництва); антропогенні (що формуються як результат недбалої господарської діяльності сільського населення); економічні (що стримують процеси оптимізації ведення сільськогосподарського виробництва та розвиток сільських територій); соціальні (що включають несприятливі соціально-демографічні процеси та явища, які визначають рівень життя сільського населення).

Поліпшення соціального та економічного становища на селі вимагає, насамперед, здійснення комплексних перетворень в аграрній сфері країни та заходів щодо підготовки сільськогосподарських підприємств та індивідуальних господарств до діяльності в умовах повноцінного функціонування ринку землі, в тому числі:

- розробка дієвих економічних механізмів стимулювання та підтримки розвитку сільськогосподарського виробництва в ціновій, кредитній, податковій політиці та відповідного інституційного забезпечення;

- розвиток організаційно-економічних механізмів залучення в сільське господарство капіталу промислових підприємств, фінансових та сервісних структур шляхом організації крупнотоварного агропромислового виробництва;

- удосконалення ринкових механізмів регулювання цін на аграрних ринках, скорочення кількості посередницьких ланок між сільськогосподарським виробником та кінцевим споживачем аграрної продукції;

- посилення антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси, енергоносії та послуги, що надаються сільськогосподарським товаровиробникам з метою оптимізації їхніх витрат;

- заохочення, в тому числі з використанням змішаного інвестування, розвитку інфраструктурних елементів аграрного ринку: постачальницько-

збутових систем, транспортування сільськогосподарської продукції, засобів нагромадження та зберігання сировини;

– сприяння розвитку малого бізнесу у сферах виробництва та переробки сільськогосподарської продукції;

– сприяння розвитку територіальних підприємницьких мереж (регіональних кластерів) у сільських регіонах, орієнтованих на матеріально-технічне забезпечення агропромислового виробництва та переробку, зберігання і збут сільськогосподарської продукції.

Значна роль у соціально-економічному розвитку сільських територій відводиться сільським громадам, громадським структурам та об'єднанням. Сільські громадські організації повинні представляти та захищати свої законні інтереси та своїх членів у державних та громадських органах; одержувати від органів державної влади і управління та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей і завдань; вносити пропозиції до органів влади і управління; розповсюджувати інформацію і пропагувати свої ідеї та цілі. Це провідна роль громадських структур у відбудові та розвитку сільських територій.

Раціональним є підхід до розвитку сільських територій, який базується на розробці «знизу», місцевою сільською громадою стратегії розвитку села, а також здійснення інноваційних проектів, які об'єднують ресурси, знання і вміння представників державного, господарського і суспільного секторів. Основним пріоритетом є активізація діяльності населення щодо сільських територій шляхом створення суспільного потенціалу на селі, збільшення надходжень фінансових ресурсів та їх раціональне та ефективне використання.

Висновки. Основною метою державної економічної та соціальної політики щодо села має бути забезпечення комплексного, багатofункціонального розвитку сільських територій, при якому зросла б їх роль як просторової сфери не лише для агропромислового виробництва, а й несільськогосподарських видів діяльності та сприятливого середовища проживання сільського населення.

Література.

1. Гайдучкий П.І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського господарства та сільської території / П.І. Гайдучкий // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 43-48.

2. Кропивко М.Ф. Організація державного та самоврядного управління розвитком сільських територій / М.Ф. Кропивко // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: матер. VII річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К.: Вид-во «Либідь», 2005. – С. 120-123.

3. Кудла Н. Багатofункціональний розвиток сільських територій: від базових ідей до активізації місцевого підприємництва / Н. Кудла // Економіка України. – 2008. – № 1(554). – С. 62–71.

4. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України (результати, проблеми) / В.Я. Месель-Веселяк // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: матер. VII річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К.: Вид-во «Либідь», 2005. – С. 182-189.

5. Прокопа І.В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій / І.В. Прокопа // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій : матер.

VII річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К.: Вид-во «Либідь», 2005. – С. 94-99.

6. Український аграрний портал [Електронний ресурс] / Укragenportal 2009. – Режим доступу : <http://www.ukragroportal.com>.

УДК 631.14.636.03:637.5

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЇ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Самойлик Ю.В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Обґрунтовано ефективність стратегії агропромислової інтеграції, а саме договірних відносин, між виробниками м'яса та переробними підприємствами. Розраховано економічний ефект від удосконалення договірних відносин між підприємствами м'ясопродуктового підкомплексу Полтавської області.

Grounded efficiency of strategy of agroindustrial integration, namely contractual relations, between the producers of meat and processing enterprises. An economic effect is expected from the improvement of contractual relations between the enterprises of meatproductive sub-complex of the Poltava area.

Постановка проблеми. Діяльність підприємств агропромислового комплексу характеризується наявністю різнонаправлених взаємозв'язків. Найтіснішими з них є відносини між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами. Ефективність цих відносин визначається низкою чинників, зокрема тісністю зв'язку, ступенем інтеграції підприємств, механізмом перерозподілу прибутку та ін. У ринкових умовах господарювання існують різні форми агропромислової інтеграції, зокрема створення асоціацій, агрохолдингів, кооперативів, фінансово-промислових груп, однак для більшості національних підприємств аграрної сфери характерний такий механізм взаємодії, як договірні відносини, що є найбільш м'якою формою інтеграції. Механізм договірних відносин досить розповсюджений серед підприємств м'ясної галузі – між сільськогосподарськими виробниками м'ясної сировини та переробними підприємствами. З огляду на те, що договірні відносини – це одна з найбільш розповсюджених форм агропромислової інтеграції, виникає необхідність обґрунтування ефективності стратегії договірних відносин підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ефективності агропромислової інтеграції широко досліджена П.С. Березівським, В.В. Зіновчуком, О.В. Мазуренко, П.М. Макаренком, О.Ю. Нестерчук, О.Ю. Хорунжим, Л.В. Яремою та ін. Заслужують на увагу дослідження О.М. Яценко, яка зазначає, що «на основі системного підходу із врахуванням сучасних теорій найбільш раціональним і актуальним на нинішньому етапі розвитку вітчизняної економіки є положення синергетичної парадигми для економічної оцінки доцільності і результативності інтеграції суб'єктів господарювання, яка досягається внаслідок синтезу п'яти основних систем інтегрованої